

Sygn. akt I CSK 340/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa J. S., W. S.

przeciwko Miastu W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 listopada 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 7 grudnia 2020 r., sygn. akt V Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2020 r. Sąd Rejonowy w W. zasądził od pozwanego m. W. na rzecz powodów J. S. i W. S. kwotę 59.637,51 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 kwietnia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. oraz kwotę 12.025,27 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 grudnia 2018 r. tytułem nadpłaconych przez powodów dwóch pierwszych rat ceny sprzedaży lokalu użytkowego położonego w W. przy ul. [...], którego rzeczywista powierzchnia użytkowa odbiegała od powierzchni od której ustalono cenę sprzedaży.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy w W. orzekając na skutek apelacji pozwanego zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo i nie obciążył powodów kosztami postępowania za obie instancje.

U podstaw uwzględnienia apelacji i oddalenia powództwa legło stwierdzenie, że w okolicznościach sprawy nieuzasadnione jest przypisywanie pozwanemu odpowiedzialności ani na podstawie przepisów o nienależytym wykonaniu zobowiązania (art. 471 k.c.) ani na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu (art. 410 k.c.). Powodowie przed zawarciem umowy sprzedaży mieli bowiem pełną świadomość, że kupują lokal, którego powierzchnia - na zasadach ostatecznie zgodnie przyjętych przez strony i bezwarunkowo zaakceptowanych przez kupujących - została obliczona po całości obrysu, bez względu na wysokość pomieszczenia czy klatki schodowe znajdujące się wewnątrz lokalu. Strony nie umawiały się na stosowanie do pomiaru powierzchni użytkowej lokalu na stosowanie konkretnej normy, a pozwany nie wyraził zgody na stosowanie normy proponowanej przez powódkę, która uprzednio, jako najemca nabywanego w drodze bezprzetargowej lokalu użytkowego miała pełną wiedzę odnośnie do rozmiarów lokalu, który nabywa.

Od wyroku Sądu drugiej instancji skargę kasacyjną złożyli powodowie. Wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania wskazali na występowanie w niej istotnego

zagadnienia prawnego sprowadzającego się do odpowiedzi na pytania: (1) czy dla zachowania przez sprzedawcę należytej staranności w rozumieniu art. 472 w zw. art. 471 oraz w zw. art. 535 k.c. wystarczające jest dokonanie w przeszłości określenia powierzchni lokalu, pomimo tego, że kupujący wnioskuje o dokonanie weryfikacji powierzchni użytkowej lokalu podnosząc, że powierzchnia użytkowa określona w przeszłości została określona w sposób nieprawidłowy, czy też należyta staranność sprzedawcy zostaje zachowana tylko wtedy, gdy sprzedawca uwzględnia taki wniosek kupującego i weryfikuje czy powierzchnia użytkowa określona w przeszłości została określona w sposób prawidłowy, (2) czy opłacanie przez kupującego zawyżonego czynszu najmu, pomimo tego, że kupujący wnioskuje o dokonanie weryfikacji powierzchni użytkowej lokalu podnosząc, że powierzchnia użytkowa określona w przeszłości została ustalona w sposób nieprawidłowy, stanowi okoliczność wyłączającą odpowiedzialność kontraktową sprzedawcy w rozumieniu art. 471 w zw. art. 535 k.c., czy też wcześniej płacony zawyżony czynsz najmu nie może wyłączać odpowiedzialności kontraktowej sprzedawcy za zaniechania w zakresie dokonania rzetelnego określenia powierzchni użytkowej lokalu, jeżeli kupujący wnosił przed zawarciem umowy sprzedaży o dokonanie weryfikacji powierzchni użytkowej lokalu podnosząc, że powierzchnia użytkowa określona w przeszłości została określona w sposób nieprawidłowy.

Niezależnie od powyższego - w ocenie skarżących - skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ponieważ Sąd II instancji bezsprzecznie naruszył art. 382 oraz art. 327¹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez pominięcie w swoich rozważaniach szeregu znajdujących się w aktach sprawy dokumentów (pominięte dokumenty zostały wskazane w podstawie kasacyjnej) kluczowych dla rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności kontraktowej pozwanego i tego, czy zachował należyłą staranność, oraz przez to, że nie odniósł się w swoich rozważaniach do tych dokumentów i nie poddał ich stosownej ocenie, a także naruszył art. 471 k.c. przez jego niezastosowanie i nie obciążenie pozwanego odpowiedzialnością kontraktową.

Odpowiedź pozwanego na skargę kasacyjną powodów została zwrócona zarządzeniem z dnia 19 maja 2021 r. (k. 545).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżących nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Powodowie w lakonicznym uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ograniczyli się do sformułowania pytań, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wyводу

prawnego z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła swoich wątpliwości dla wykazania, że stanowią one istotne zagadnienie prawne.

Ujęcie zagadnień prawnych - ograniczone do przedstawienia własnego poglądu w opozycji do stanowiska prawnego Sądu drugiej instancji - wskazuje na odniesienie ich do okoliczności konkretnej sprawy i dążenie do uzyskania tą drogą poglądu, który miałby służyć jej rozstrzygnięciu, nie zaś na istnienie w tym zakresie ogólnego problemu związanego z wykładnią prawa. Powodowie nie wykazali zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa. Skarżący nie formułują nowych, dotąd nie rozstrzygniętych problemów wykładniczych lecz zarzucają Sądowi Okręgowemu nieuzasadnione przyjęcie, że nie dopatrył się - w okolicznościach sprawy - możliwości uwzględnienia ich powództwa na podstawie art. 471 k.c.

Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego stwierdzono, że niezależnie od naprawienia szkody poniesionej przez kupującego na skutek tego, że nabył rzecz nie wiedząc o istnieniu wady podlegającej zasadom rękojmi (art. 566 § 1 k.c.), kupujący może na zasadach ogólnych odpowiedzialności kontraktowej (art. 471 i nast. k.c.) dochodzić odszkodowania w pełnym zakresie (por. m.in. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1988 r., III CZP 48/88, OSNCP 1989, nr 3, poz. 36 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 1969 r., III CZP 120/68, OSNCP 1970, nr 12, poz. 218 i z dnia 30 stycznia 1970 r., III CZP 102/69, OSNCP 1970, nr 10, poz. 176). Niezgoda towaru z umową, jak i fakt wystąpienia wad rzeczy stanowią bowiem postać nienależytego wykonania zobowiązania sprzedawcy. Ochroną prawną objęte jest uzasadnione przekonanie kupującego, że nabywana rzecz stanowi odpowiednik (ekwiwalent) jego własnego świadczenia. Jeżeli kupujący w chwili zawarcia umowy zna wady rzeczy, a mimo to decyduje się na jej nabycie to nie ma podstaw do przyjęcia, że doszło do szkody za którą odpowiedzialność ponosi sprzedawca. W takim stanie rzeczy sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności także w ramach znacznie rygorystycznej odpowiedzialności z tytułu rękojmi (art. 557 k.c.) (por. m.in. wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 24 stycznia 2019 r., II CSK 762/17, niepubl., z dnia 7 lipca 2000 r., III CSK 898/98, niepubl., z dnia 30 października 2008 r., IV CSK 259/08, niepubl., i z dnia 28 listopada 2007 r., V CNP 124/07, niepubl.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była - w powyższym rozumieniu - oczywiście uzasadniona.

Po pierwsze, zarzuty z którymi skarżący wiązą oczywistą zasadność skargi, czynią jednocześnie - w zakresie dotyczącym naruszenia art. 471 k.c. - przedmiotem istotnych zagadnień prawnych, co pozostaje w logicznej sprzeczności. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienia prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, niepubl.).

Po drugie, skarżący sformułowali jedynie bardzo ogólne i lakoniczne uzasadnienie, które nie pozwala stwierdzić, w czym dokładnie upatrują oni przyczyn tego rodzaju - kwalifikowanej i nadzwyczajnej - wadliwości zaskarżonego orzeczenia. Nie zastępuje tego wyводу uzasadnienie podstaw kasacyjnych, gdyż przytoczenie i uzasadnienie podstaw (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) stanowią oddzielne wymagania skargi, które realizują różne funkcje i muszą być spełnione odrębnie (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Należy przy tym podkreślić, że przy orzekaniu o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy bada jedynie wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego motywy, nie wnikając w treść podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., i z dnia 15 marca 2019 r., IV CSK 376/18, niepubl.).

Po trzecie, analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w konfrontacji z motywami zaskarżonego orzeczenia nie przekonuje o zaistnieniu w okolicznościach sprawy rażących uchybień proceduralnych Sądu Apelacyjnego, które mogłyby mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). O oczywistej zasadności skargi nie świadczy naruszenie art. 382 oraz art. 327¹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wynika bowiem, że Sąd Okręgowy brał pod uwagę, że powódka domagała się weryfikacji powierzchni lokalu przed zawarciem umowy sprzedaży, na co pozwany nie wyraził zgody. Okoliczność ta była zatem brana pod uwagę w kontekście odpowiedzialności pozwanego na gruncie art. 471 k.c.

O oczywistej zasadności skargi nie świadczy także odmowa uwzględnienia powództwa na podstawie art. 471 k.c. Wydanie rzeczy wadliwej stanowi wprowadzenie nienależyte wykonanie zobowiązania ale nie ma podstaw do takiej kwalifikacji, gdy kupujący wiedzą o istnieniu okoliczności, którą poczytują za wadę rzeczy sprzedanej, a mimo to decydują się na zawarcie umowy sprzedaży na warunkach proponowanych przez sprzedającego. Nie może być bowiem wówczas mowy o niezgodności rzeczy sprzedanej z umową, za którą sprzedawca ponosi odpowiedzialność, czy to na podstawie przepisów o rękojmi za wadę fizyczną

rzeczy sprzedanej (art. 556 k.c.) czy to na podstawie ogólnych zasad odpowiedzialności dłużnika za nienależyte wykonanie zobowiązania (art. 471 k.c.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy nie rozstrzygał o kosztach postępowania kasacyjnego złożona przez pozwanego odpowiedź na skargę kasacyjną, w której sformułowano stosowny wniosek w tym przedmiocie, została bowiem zwrócona.